

tül, egyetemistáknak szóló több ezer fős rendezvények szervezésében vett már részt, és most itt van a Színház-Dráma-Nevelés. Az ország legnagyobb drámás szakmai rendezvénye, a minden évben nagy érdeklődéssel várt szakmai fórum, ahol a SZAKMA megfordul.

Az idén több tényező is erősítette a helyzet izgalmát. Azzal együtt, hogy az SzDN huszonötödik alkalommal került megrendezésre, több éves kihagyás után ismét adtunk ki Mezei Éva-díjat – mindjárt kettőt, Juszcák Zsuzsának és Wenczel Imrének –, nem mellesleg némileg eltérve a hagyományos rendezvénytematikától, határterületekről hívtunk kollégákat, akik hol erősen, hol szegről-végről, hol egyáltalán nem kapcsolódnak a drámapedagógia világához. A program összeállítása, az elnökség által javasolt előadók felkeresése is okozott helyenként fejtörést, no meg az, hogy a lehető legszínesebb választékot tudjuk összevadászni, melyben egyszerre van jelen a dráma és valami nagyon más. Úgy éreztem magam, mint az okos lány a Mátyás mesében: No, vajon, elégedett lesz-e a király? A mese végét ismertem, nem véletlen okos lány az okos lány, megoldást talál a király trükkös kéréseire. Aztán felmerült bennem a kérdés: vajon a mi állításaink mennyire találkoznak a hazai drámás szcéna érdeklődésével.

A regisztrációs folyamat sajátjaiból adódóan egészen a kezdés pillanatáig nem lehattunk benne biztosak, hogy az általunk rettentően izgalmasnak gondolt programok valóban meg is fognak telni. Aztán ahogy elindult a másfél napnyi programdömping, megsokasodott ráncaink is kisimultak. A drámapedagógus társadalom szinte roham alá vette a Marczibányi teret és másfél napig tobzódott, örült, néha bosszankodott, sírt, nevetett, hálával rázta a kollégák kezét.

Ez a sokszínű reakció, a rendezvényen megjelent várakozó és javarészt elégedetten távozó tömeg azt jelenti, hogy kialvatlanságnak, százezer telefonnak, bosszankodásnak, könyörgésnek, szívhez szóló szép szavaknak van értelme. Él, működik az a drámás társadalom, amely a Színház-Dráma-Nevelés keretei között 25 évvel ezelőtt kezdett el szervezetenként összejönni, tanulni egymástól, mástól. És mindig vannak frissek, a mi szemünkkel szinte még gyerekek, akik része akarnak lenni a mi közösségünknek. És mindig vannak, akiket lehet díjazni és mindig vannak olyan új szakemberek, akikre érdemes odafigyelni, akármerre is járnak.

Köszönet azért, hogy eljöttetek, köszönet, hogy részt vettetek a programokon, és hogy visszajeleztétek szóban, tekintettel, egy öleléssel, kedves kézzel – és sokan írásban is –, hogy szükségetek van az SzDN-re! (VN)

Negyed évszázados a magyarországi színházi nevelés

Lipták Ildikó

1992-ben, pár évvel a rendszerváltás után, a Magyar Drámapedagógiai Társaság megalakulásával csaknem egy időben, Kaposi László Gödöllőn megalapította az első, kimondottan színházi nevelési előadások létrehozását célul kitűző társulatot, a Kerekasztal Színházi Nevelési Központot. A névválasztás nem csak utólagos morfológiai magyarázatok szerint volt tudatos döntés. A fiatalokból álló csapat műsoron lévő, igen sikeres, Artúr király mondakörére épülő, felnőtteknek szóló előadása azért kínálkozott keresztszülőnek, mert a társulat tagjait a demokratikus, újszerű pedagógiai eljárások hasonlóképpen izgatták, mint maga a színházcsinálás. Az pedig, hogy központnak aposztrofálták magukat már abban az időben, amikor rajtuk kívül még nem volt más, hasonló módszereket alkalmazó társulat, abból a reményből fakadt, hogy rövid időn belül megsokszorozódik Magyarországon a színházi neveléssel foglalkozó társulatok száma. Ennek érdekében, mindjárt az első évben olyan tábort szerveztek fiatal (főleg független) alkotók számára, amelyben megoszthatták dilemmáikat, tapasztalataikat a módszer iránt érdeklődőkkel. A terv olyannyira jó elképzelésnek bizonyult, hogy ebből a bázisból több projekt, majd társulat is kinőtt aztán, sőt, mára több tucat társulat tett és tesz kísérletet arra, hogy olyan színházi programokat hozzanak létre, amelyek a pedagógiai eszközökkel tudatosan bánnak. Független és közsínházak, bábszínházak vagy projektekre szerveződő szakmai közösségek egyaránt érdeklődnek a terület iránt. A pályázatok ugyancsak számolnak a műfajjal, a kliensek (főként az oktatási intézmények, pedagógusok, civil szervezetek) pedig keresik a szakmai közösségek szolgáltatásait és együttműködését.

A színházi nevelés performatív, interdiszciplináris műfaj. Jellemzője, hogy a művészetet kiszakítja elefántcsont-tornyából, és a befogadókat felhatalmazottá teszi, felelősséggel ruházza fel, melynek következtében várható, hogy a témáról interaktív, konstruktív és kritikus módon gondolkodjanak. Mivel a művészeti

eszközök az egyszerű verbalításra épülő kommunikációs helyzeteknél sokkal változatosabb módokon képesek aktivitásra ösztönözni, jellemző, hogy a műfajhoz tartozó módszerek interkulturális közegben is sikerrel járhatnak.

- Ma már nem illik megkérdőjelezni a műfaj színházi létjogosultságát, de a fesztiválválogatót még kritika éri, ha „túl sok” nevelési program meghívására tesz javaslatot.
- Ma már sem színházi körökben, sem a nevelés színterein nem kell magyarázkodni, hogy miben más ez, mint a régi idők „néző aktivizáló” gyakorlata, de még előfordul, hogy valaki azt hiszi, a nevelés a korszerűtlen oktatási eljárásokkal azonos, aszimmetrikus viszonyban létrejövő tevékenység.
- Ma már alig akad olyan kőszínház, amelyikben ne folya hasonló tevékenység, de még nem mindenki gondolja úgy, hogy az ugyancsak fontos néző utánpótlás-nevelésen túl arra is lehetőséget ad, hogy a színházat újra a társadalmi párbeszéd terepeként értelmezhesük.
- Ma már közel százötven azon programok száma, amelyekre a pedagógusok elvihetik diákjaikat, de a gyerek- és ifjúsági színházakon túl, a felnőtteknek szóló előadásokban is egyre gyakrabban találkozhatunk olyan interaktivitásra épülő színházi elemekkel, melyek korábban csak a színházi nevelési előadások sajátjai voltak.

A Kerekasztal csapata az ünnepi év során többféle lehetőséget kínált a szakma és a színházi nevelés iránt érdeklődők számára, hogy kapcsolódni tudjanak munkájukhoz.

Tavasszal a születést és a múltat, télen pedig a továbbélést és a jövőt ünnepelték. Az ünnepi rendezvények első programjára olyan szakembereket hívtak meg, akik a szakma fontos területeinek, illetve társulatainak képviselői. Tavasszal hívta össze a csapat azokat a régi munkatársait, barátait is, akiknek köszönettel tartoznak a színház létrehozásáért és működtetéséért.

Az évad végén egy – a műfajhoz tartozó – forgatókönyvíró pályázat kiírása és lebonyolítása következett: elsősorban a program gerincét adó szöveggönyv és az interaktív részek (melyekből kiderül, hogy milyen fókusz mentén gondolkodtatná a szerző a résztvevőket) vázlatos rögzítését ajánlották a szerzőknek. A három legjobbnak ítélt forgatókönyvből egy olvasható lesz a Színház című folyóirat, kettő másik pedig a Kerekasztal honlapján.

A közelmúltban egy olyan – közel egyhetes – programsorozattal zárta a társulat az ünnepi évet, melyben alkotótársaiknak, főleg koprodukciós partnereiknek adtak lehetőséget, hogy bemutatkozzanak a Kerekasztal munkája iránt érdeklődő közönségnek. Ugyanekkor a forgatókönyvíró pályázat legjobb forgatókönyvének (Kurta Niké és Tési Dóra munkája) felolvasószínházi bemutatóját és egy – a társulat elmúlt tíz évéből válogatott forgatókönyveit tartalmazó – kiadványt is bemutattak.

A társulat évente közel 150 előadást tart országsszerte és a határon túl. Munkájuk követhető a www.kerekasztalszinhaz.hu és a <https://www.facebook.com/kerekasztalszinhaz/> oldalakon.

Drámapedagógia a felsőoktatásban és a szakirányú továbbképzések rendszerében

Tóth Zsuzsanna

A TÁMOP 3.1.15-14-2014-0001 projekt keretében 2015-ben készült el egy nagyobb volumenű drámapedagógiával foglalkozó anyag.¹ Az akkori vállalás az volt, hogy a kutatás egyik részterületként megkíséreljük bemutatni a drámapedagógiával kapcsolatos képzéseket a mai felsőoktatási és továbbképzési rendszerben, szakértői interjúk és a képzési intézmények dokumentációi alapján. A munkamegosztás során nekem jutott a képzések rendszerével való foglalatosskodás, de az elkészült anyagban többször utalok *Körömi Gábor* tanulmányára, interjúira, amelyek eredményeit a Drámapedagógiai Magazin 56. száma közli.

¹ *A tanulmány eredeti, teljes változata a TÁMOP-3.1.15-14-2014-0001 azonosító számú kiemelt projekt keretében az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet által kiírt, a Mondolat Iroda Kft. által kivitelezett, dr. Eck Júlia szakmai vezetésével megvalósított „A drámaoktatás helyzete a köznevelésben és a színházi nevelés a köznevelés eredményességéért” kutatási-fejlesztési feladat részeként jött létre.*